

Túnfiskurin!

Oddagrein

TEKNARI okkara og teknarin hjá øllum føroyingum, Óli P gjørdi á baksiðu blaðsins í farnu viku vart við eitt mál, sum hevur verið nógv frammi í pressuni í seinastuni - túnfiskurin, sum hann málbar seg. Vit skulu ikki viðgera tekningina, tí hon talar sitt greiða mál bæði so og so. Men er tað veruliga so, at vit føroyingar leggja sjóvarfallið av okkum, meðan aðrir gera sær dælt!

AT japanskt skip kann fiska túnfisk í føroyskum sjógvi fyri góðar 20 mill. kr. eftir einum góðan mánað er heilt óhoyrt. Í hvussu er er tað fullkomiliga fremmant fyri okkum og helst eisini mongum øðrum føroyingum, at nakað slíkt ber til - um somu tíð, sum tað gongur niður á bakka í føroyskari fiskivinnuni á so nógvum økjum. Hvussu ber tað til, at eitt so dyrt fiskaslag er á okkara øki í fleiri mánaðir um árið, uttan at vit sjálvi rætta hond frá síðu at fáa tað til haldar! Vit duga ikki, vit hava ikki havt nógv vitan osfr. Hetta eru svarini. Tað er rætt, at føroyingar hava roynt hetta áður, men at tað hevur ikki borið til. Spurningurin í dag eigur tí at verða: hvør myndugleiki í Føroyum ella hvør instansur sum so hevur ábyrgdina av at eitt so dyrt fiskaslag ikki verður veitt av okkum sjálvum. Farið er farið - og tí er spurningurin: hvør eigur nú at skunda undir, at føroyingar fara undir slíka veiðu. Eiga almennir stovnar, politikarar o.a. at ganga undan ella eigur hetta at verða latið heilt og fult upp til fría iniciativid - til vinnuna!

EFTIR okkara tykki átti tað ikki at verið antin ella men bæði og. Okkara myndugleikar tað verið seg Fiskirannsóknarstovan ella annars stovnur átti saman við privatum at borið so í bandi, at her hendi nakað.

EIN heilt annar spurningur í sama viðfangi er, hvussu tað ber til, at vit hava loyvt útlendskum skipum í kanska fleiri ár at fiska á føroyskum øki, uttan at hesi skipini hava fingið boð um at halda seg burtur ella at gjalda lisens fyri at fiska! Sambært úttalið hjá einum av eygleiðarunum, sum er við japansku skipinum, so hava útlendsk skip fiskað her í árávis og hevur tað ikki givið eina krónu til føroyska samfelagið.

TAD sýnist fyri okkum sum um at tørvur er á betri samskipan og samstarvi millum ávisar almennar stovnar eitt nú Fiskirannsóknarstovuna og Vaktar- og Bjargingartænastuna. Vitanin hjá FRS, um útlendska fiskiskapin átti automatiskt at verið tilgongilig á V&B og øvugt. Í síðsta enda hevði tað ganga landinum og vinnuni. Vit siga ikki við hesum, at umrøddu stovnar ikki gera sitt arbeiði, sum teir eiga. Vit vilja bert vísa á nokur víðurskipti, sum átti at fingið størri prioritert. Er so orsökina tann, at stovnararnar hava ov avmarkaða orku, so er hetta nakað, sum átti at verið tikið upp. Tí tað kann ikki vera rætt, at fyri tað fyrsta lata vit føroyingar vera við at fiska sera dýran fisk, sum svimur í okkara egna sjógvi og har næst lata vit aðrar sleppa at fiska sama fisk uttan at lata okkum nakað aftur fyri. Her hugsa vit ikki um royndarveiduna hjá teimum báðum japansku skipunum.

Sosialurin

Viðmerking

Sjálvuppgávan verður automatiserað

Men tað er ikki Anfinn Kallsberg, landsstýrismaður í fíggar- og skattamálum ella nakar annar úr fólkaflokkinum, sum hevur tikið stig til hetta. Her roynir landsstýrismaðurin hjá fólkaflokkinum at prýða seg við læntum fjaðrum

Her í blaðnum havi eg ofta víst á, hvussu lítið samsvar er millum orð og gerðir hjá fólkaflokkinum, og sum eitt dømi havi eg mint á, hvussu fólkaflokkstingmenninir, Óli Breckmann og Jørgin Niclasen, fyri einum tveimur árum síðani reikaðu landið runt við einum lyftu um, at tá fólkaflokkurin aftur fekk ábyrgd, skuldi sjálvuppgávan gerast einfaldari í slíkan mun, at pláss fór at verða fyri henni á einum postkort.

Á sumri 1996 fekk fólkaflokkurin aftur ábyrgd. Og m.a. fekk hann júst hetta málsoki at umsita. Hann fekk ábyrgdina av fíggar- og skattamálum. Higartil er bert tað hent, at vanligir skattgjaldarar, ið áður skuldu lata skattavaldinum eina sjálvuppgávu um árið, nú eisini skulu senda Toll- og Skattstovni eina fyra til fimm umsóknarbløð árliga. Frádráttir, sum áður vóru á sjálvuppgávuni, eru umlagdir til stuðul. Tað førir við sær, at skattgjaldarin skal søkja um rentustuðul, at hann skal søkja um stuðul til ferðatúreidslur, søkja um stuðul til duplutt húsarhald o.s.fr. Nakrir skattgjaldarar, sum hava sína inntøku á sjónum, skulu eisini søkja um stuðul til telefonútreiðslur. Soleiðis er talan nú um fleiri sjálvuppgávur, afturat tí einu, ið framvegis verður latin inn.

Undir umrøðuni av uppskotinum til fíggarlóg fyri 1998 varð spurningurin umrøddur. Í eina viðmerking til ein røðara úr fólkaflokkinum, visti eg á tað sama, sum

eg havi víst á her framanfyri. Men hetta gjørdi, at landsstýrismaðurin í fíggar- og skattamálum eisini bað um at fáa eina viðmerking, og Anfinn Kallsberg segði, at sjálvuppgávan nú verður automatiserað í slíkan mun, at longu frá komandi skattaári skal sjálvuppgávan hvørva. Við øðrum orðum vildi hann siga, at fólkaflokkurin hervið hevur gjørt meira enn tað, ið teir báðir partamenn hansara, Óli Breckmann og Jørgin Niclasen, høvdu givið veljarunum lyftu um. Tá tingskipanin ikki loyvidi mær at fáa orðið aftur í tí umfarinum fekk eg ikki svarað landsstýrismanninum aftur.

Men veruleikin er nú tann, at tað eru ikki fólkaflokkurin og Anfinn Kallsberg, ið hava tikið stig til at automatisera sjálvuppgávuna. Hetta arbeiði var í gongd longu áðrenn fólkaflokkurin kom í samgongu og áðrenn Anfinn Kallsberg tók við sum landsstýrismaður í fíggar- og skattamálum. Fleiri vikur áðrenn samgongan varð umskipað á summi 1996, kunnaði Jóannes Eidesgaard, táverandi landsstýrismaður í fíggar- og skattamálum, tingmannin hjá javnaðarflokkinum, at hetta arbeiði. Hann segði, at eftir nýskipanini, so skuldi skattavaldið senda skattgjaldaranum eina lida sjálvuppgávu til stuðutakan. Í teimum førum, har skattgjaldarin góðtekur sjálvuppgávuna hjá Toll- og Skattstovu, verður ikki neyðugt at lata sjálvuppgávuna inn aftur.

Tá tingmannin hjá javnaðarflokkinum umrøddi hesa nýskipan, vóru summir flokslimir ivasamir viðvíkjandi tí nýggju skipanini, og grundgevingin var, at hetta í alt ov stóran mun fór at taka persónligu ábyrgdina frá tí einstaka skattgjaldaranum og at seta hann undir almenna skattliga umsiting. Nakra endaliga niðurstøðu gjørdi javnaðarflokkurin kortini ikki. Vitingu út frá at málið fór at verða nærri viðgjørt seinni. Men av tí at samgongan beint eftir hetta varð umskipað varð tað av ongum.

Her er sostatt talan um, at landsstýrismaðurin hjá fólkaflokkinum, Anfinn Kallsberg, fíggaráráðgjafi, prýður seg við læntum fjaðrum. Men hann um tað. Sambært politisku stevnumiðunum hjá fólkaflokkinum, skal flokkurin virka fyri persónligum fíggarligum frælsi, og persónligari ábyrgd av egnum fíggarviðurskiptum. Tá flokkurin nú breggjar sær

av, at hann setur føroyska skattgjaldaran undir almenna skattliga umsiting, so er hetta bert enn eitt prógv um, hvussu stór fjarstøðan er millum orð og gerðir hjá fólkaflokkinum.

1. januar í ár fingur vit eina bruttoskattaskipan fyri A-skattgjaldarar. Málið varð lagt fram á ting, so tætt upp undir júl í fjór, at tað nærum gjørdist jótatrøll í tinginum. Men tað hevði miklan skund hjá landsstýrinum, at fáa málið avgreitt í lögtinginum, soleiðis at nýggja skipanin kundi virka frá 1. januar 1997. Í hesum sambandinum varð spurt, um vit ikki skuldu hava eina bruttoskattaskipan fyri B-skattgjaldarar eisini, og svarið var, at hon skuldi koma eitt ár seinni.

Nú eru umleið 11 mánaðir gingnir, síðani uppskotið um eina bruttoskattaskipan fyri A-skattgjaldarar varð lagt fram á ting. Men enn røkist onki fyri eina bruttoskattaskipan fyri B-skattgjaldarar. Tað hevði verið áhugavert at fingið at vita frá landsstýrismanninum í fíggar- og skattamálum, hvussu tað gongst við tí málinum.

Verður tað málið framlagt nú beinanvegin? Ella verður málið eisini í ár á stríkinum at gerast jótatrøll í lögtinginum? Ella verður tað soleiðis, sum eg sjálvur og fleiri aðrir tingmenn spáddu, at uppskotið um eina bruttoskattaskipan fyri B-skattgjaldarar ongantíð fer at koma?

Tann 3. november 1997
Vilhelm Johannesen

Til Andreas Poulsen

Tú sigur í Sosialinum iðgjár, at lóttanin um persónliga ábyrgd hjá nevndarlimum er ein roynd at draga fólk frá at taka á seg fakfelagsarbeiði.

Hetta er als ikki so. Er tað rætt og rimuligt, um tú Andreas við vilja sølar ein brandbil hjá kommununi, at kommunan so skal gjalda og ikki krevja endurgjald frá teir?

Eg haldi sum skattaborgari í Tórshavnar Kommununi, at kommunan hevur eina beinleiðis skyldu til at krevja endurgjald í sovorn-

um føri.

Arbeidssteðgurin er settur í verk av teir sum nevndarformanni við vilja, og víst tað seg, at hesin arbeidssteður er ólógur, og hevur almenni myndugleikin Tórshavnar Kommununa havt tap av hesum, meti eg at kommunan yvirfyri øllum hinum skattaborgarunum í býnum hevur eina treytaleysa skyldu til at gera alt fyri at fáa ein møguleigan miss inn aftur.

Hugsad um tað!

Jógvan Páll

Lesarabrøv

Mótmæli

Vit vilja við hesum skrivi inniliga heita á útvarpið um at taka sendingina **Órð og mál** av skránni alt fyri eitt. Vit halda sendingina ikki vera áhugaverða, men heldur er hon kollektivandi, og er við til at beina fyri teirri málrøktarkós, sum teir, ið

góvu Føroysku-donsku orðabókina út.

Gongur útvarpið ikki hesum á mæti, fara vit at siga útvarpsgjaldið frá okkum. Freistin er 3 mánaðir.

Misnógdir lurtarar